

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Економіка»

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **051 Економіка**

Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**

Ступінь: **освітньо-науковий (PhD)**

Кваліфікація: **доктор філософії (PhD) зі спеціальності**
051 Економіка

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Сумського державного
педагогічного університету

імені А.С. Макаренка

від «26» серпня 2023 протокол № 10

Ректор _____ Юрій ЛЯННОЙ

Суми – 2023

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
Економіка
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
за спеціальністю 051 Економіка
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма розглянута на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Протокол № 13 від « 25 » травня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ В (Вікторія БОЖКОВА)

« 25 » травня 2023 р

Начальник центру забезпечення
якості вищої освіти _____ Савченко (Зоя САВЧЕНКО)

Голова Наукового товариства
студентів, аспірантів, докторантів
та молодих учених _____ Омельяненко (Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО)

Проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи _____ Кудріна (Ольга КУДРІНА)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Економіка» є нормативним документом, який регламентує нормативні компетентності, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги до процесу підготовки докторів філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка.

Освітньо-наукова програма «Економіка» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 051 Економіка розроблена згідно з вимогами Законів України «Про вищу освіту» (2014 зі змінами від 17.12.2021), «Про освіту», Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук», Постанови КМУ № 266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановою КМУ № 53 від 01.02.2017), наказу МОН «Про затвердження переліку наукових спеціальностей» (від 15.05.2015 зі змінами від 2019), Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010, Національної рамки кваліфікацій (2011 зі змінами від 2019), згідно з положенням документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (2016 зі змінами від 30.04.2020), Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового рівня) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 051 Економіка, затвердженого та введеного в дію наказом МОН України № 424 від 10.05.2022 р., Постанови КМУ № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19.05.2023 р.

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за національною рамкою кваліфікацій.

Програма розроблена у складі:

Кудріна Ольга Юріївна – доктор економічних наук, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Божкова Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Ілляшенко Наталія Сергіївна – доктор економічних наук, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

До розробки освітньо-наукової програми були залучені:

- зі складу наукової спільноти:

Омельяненко Віталій Анатолійович – доктор економічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 08.00.03 – економіка та управління національним господарством)

- зі складу здобувачів освіти/випускників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 051 Економіка

Омельяненко Олена Миколаївна – випускниця 2020-2021 навчального року освітнього ступеня доктора філософії спеціальності 051 Економіка Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, PhD

- зі складу фахівців-практиків:

Дериколенко Олександр Миколайович – доктор економічних наук, професор, директор приватної фірми «Спецобладнання»;

Есманов Олексій Миколайович – кандидат економічних наук, начальник відділу контролю в галузі освіти, науки, спорту та інформації Управління Північно-Східного офісу Держаудит служби в Сумській області

Рецензенти:

Маслак Ольга Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського;

Манн Руслан Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та управління Черкаського державного технологічного університету.

**Профіль освітньо-наукової програми
«Економіка»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка Фізико-математичний факультет Кафедра бізнес-економіки та адміністрування
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь та назва кваліфікації	Доктор філософії (PhD) Доктор філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка
Офіційна назва освітньо-наукової програми	Економіка
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Диплом доктора філософії, одиничний, термін навчання – 3 роки 10 місяців, 60 кредитів.
Наявність акредитації	Акредитується вперше
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень QF - ENEA – третій цикл EQF - LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступені магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст (у т.ч. за іншою спеціальністю). Програма фахових вступних випробувань для осіб, що здобули попередній рівень вищої освіти за іншими спеціальностями повинна передбачати перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти.
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	3 01 вересня 2023 року

Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://sspu.edu.ua/
2 – Мета освітньо-наукової програми	
<p>Метою освітньо-наукової програми є підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які ерудовані у сфері економіки, володіють методологією наукової та практичної діяльності в галузі соціальних та поведінкових наук, здатні до формування системи нових наукових знань щодо розв'язання комплексних завдань з управління економічною діяльністю суб'єктів господарювання, продукування ідей, провадження дослідницько-інноваційної діяльності, проведення оригінальних наукових досліджень, спрямованих на розширення та переоцінку існуючого досвіду у сфері економіки.</p>	
3 – Характеристика освітньо-наукової програми	
Опис предметної області	<p>галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальність 051 Економіка</p> <p>Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45 кредитів (75%) нормативних навчальних дисциплін циклу загальної та професійної підготовки, – 15 кредитів (25%) навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів освіти. <p>Загальний обсяг освітньо-наукової програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 051 Економіка.</p> <p><i>Об'єкт діяльності:</i> теорія, методологія наукових досліджень, феномени, явища і проблеми сучасних економічних процесів та систем.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> загальні закони, закономірності та тенденції соціально-економічного розвитку, мотивація та поведінка суб'єктів ринку; теорії мікро-, макро- і міжнародної економіки; кількісні методи в економічних дослідженнях; інституціональний, міждисциплінарний та історичний аналіз соціально-економічних явищ та процесів; розробка та обґрунтування економічних рішень; регулювання та управління багаторівневими господарськими системами.</p>

	<p><i>Методи, методики та технології:</i> методи мікро- та макроекономічних досліджень, комп'ютерного моделювання економічних систем, статистичного аналізу, прогнозування, управління проектами, цифрові технології, методи і технології науково-педагогічної діяльності.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> інформаційно-комунікаційні системи, спеціалізоване програмне забезпечення, прилади та обладнання, необхідні для виконання наукових досліджень у сфері економіки.</p>
<p>Орієнтація освітньо-наукової програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма доктора філософії (PhD) має дослідницьку, академічну та прикладну спрямованість.</p> <p>Програма орієнтована на сучасні дослідження у сфері економіки, зокрема актуальних економічних проблем, питань економіко-математичного моделювання та оптимізації бізнес-процесів, зростання ролі знань у процесах управління суб'єктами господарювання, актуалізації проблем забезпечення сталого розвитку, а також переходу економіки на засади випереджаючого інноваційного розвитку.</p> <p>Академічна (освітньо-наукова) складова програми реалізується під час вивчення освітніх компонентів програми, які є взаємопов'язаними.</p>
<p>Основний фокус освітньо-наукової програми</p>	<p>В освітньо-науковій програмі акцент зроблено на інтеграції освітньої та наукової складових підготовки доктора філософії через розвиток у здобувачів освіти вмінь ініціювати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес наукового дослідження у сфері економіки, а також прикладних завдань з дотриманням належної академічної доброчесності.</p> <p><i>Ключові слова:</i> економіка, наукові дослідження, економічні знання, сталий розвиток, інформаційні технології, інноваційний розвиток, наукові проекти, соціально-економічні системи</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма інтегрує освітню та наукову складові. Освітня складова скерована на вивчення науково-теоретичних та прикладних навчальних курсів, пов'язаних із плануванням, розробкою та реалізацією дослідно-експериментальної роботи та підвищенням її ефективності, формування викладацьких комунікаційних та аналітичних компетентностей.</p> <p>Наукова складова програми передбачає проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну і практичне значення в сфері економіки.</p>

Освітньо-наукова програма містить обов'язкову та варіативну складові. Обов'язкова частина включає дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

Цикл загальної підготовки спрямований на формування у здобувачів освіти: загального наукового світогляду у формі понять, концепцій, принципів та підходів до їх використання для пояснення фактів і прогнозування результатів науково-дослідної роботи; універсальних навичок проєктної діяльності, реалізації дослідницько-експериментальної роботи та підвищення її ефективності із дотриманням норм академічної доброчесності; компетентностей з іноземної мови (англійської), достатньої для розуміння, презентації й обговорення результатів дослідження з широкою спільнотою відповідно до специфіки спеціальності 051 Економіка; професійних компетентностей викладача, здатного до безперервного саморозвитку і самовдосконалення.

Цикл професійної підготовки орієнтує на формування у здобувачів освіти передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій, методології вивчення теоретичних і прикладних проблеми у сфері економіки, поглиблену підготовку у формуванні дослідницьких навичок докторів філософії з економіки.

Унікальність програми полягає у:

- врахуванні регіонального та всеукраїнського аспектів підготовки фахівців з економіки, потреб та інтересів стейкхолдерів (у т.ч. підготовки кадрів для системи вищої освіти та бізнесу – завдяки проведенню практичної підготовки здобувачів на базі педагогічного закладу вищої освіти, а також наукових центрів та суб'єктів підприємницької діяльності);

- забезпеченні можливостей проєктування індивідуальних освітніх траєкторій аспірантів;

- наступності проведення наукової роботи на першому, другому та третьому рівнях вищої освіти, науково-прикладного характеру навчання та проведення досліджень;

- наданні взаємодопомоги наукової спільноти кафедри бізнес-економіки та адміністрування, що має значний практичний досвід роботи в таких галузях як економіка, управління та адміністрування.

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	<p>Працевлаштування на посадах наукових і науково-педагогічних працівників у наукових установах і закладах вищої освіти, інших посадах, що потребують кваліфікації доктора філософії з економіки, зокрема на посадах наукових консультантів, експертів, аналітиків у дослідницьких установах і підрозділах підприємств, установ, організацій.</p> <p>Відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатор професій» (ДК 003:2010 зі змінами від 25.10.2021 р.) після закінчення навчання за освітньо-науковою програмою «Економіка» здобувач PhD також може працювати:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2310.2 Викладач вищого навчального закладу 2414.1 Науковий співробітник (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій) 2414.2 Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки 1231 Головний економіст 1231 Директор з економіки 1231 Начальник планово-економічного відділу 1238 Керівник проектів та програм у сфері матеріального (нематеріального) виробництва 1317 Директор малої фірми 2419.2 Економіст із збуту 1475.4 Менеджер (управитель) з адміністративної діяльності 1475.4 Менеджер (управитель) з зовнішньоекономічної діяльності 1210.1 Директор (начальник, інший керівник) підприємства
Академічні права випускника	Здобуття наукового ступеня доктора наук та додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	<p>Орієнтоване на наукові інтереси аспірантів, студентоцентроване та проблемно орієнтоване навчання, електронне навчання, самонавчання, навчання на основі досліджень.</p> <p>Викладання здійснюється у формах: <i>аудиторної</i> (лекційні, практичні, семінарські), <i>позааудиторної</i> (індивідуальні консультації, написання та захист проектів, асистентська практика, науково-дослідна робота, написання кваліфікаційної роботи), <i>самостійної роботи</i> із</p>
-------------------------------	--

	<p>застосуванням <i>методів навчання</i>: проблемного, проблемно-пошукового, інтерактивного навчання (диспути, дискусії, «круглі столи», тренінги, мозкові атаки, презентації, ділові й рольові ігри тощо).</p> <p>Освітній процес в аспірантурі передбачає елементи дистанційного навчання на денній, вечірній та заочній формах і носить змішаний характер, що реалізується через офлайн і онлайн роботу з науковим керівником та іншими викладачами. Заняття переважно відбуваються у формі колективної, групової та індивідуальної взаємодії.</p> <p>Обов'язковою є <i>науково-дослідницька діяльність</i> аспіранта шляхом участі в наукових семінарах, конференціях різних рівнів, підготовки публікацій у наукових фахових виданнях України та зарубіжжя, наукових і соціальних проєктах, підготовки та захисту дисертаційної роботи.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання дозволяє виявити рівень опанування здобувачами освіти освітніх складових програми і відбувається за результатами поточного і підсумкового контролю у вигляді заліків, екзаменів, звітів про практику, попереднього обговорення дисертаційної роботи у формі фахового семінару.</p>
Система оцінювання	<p>Накопичувальна, бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання здобувачів освіти за всі види аудиторної і позааудиторної освітньої діяльності.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою ЄКТС, національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати вносять у відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план аспіранта.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>

	<p>ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності</p>	<p>СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.</p> <p>СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.</p> <p>СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.</p> <p>СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.</p> <p>СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.</p>
<p>7- Програмні результати навчання (РН)</p>	
<p>РН 01</p>	<p>Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення</p>

	фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.
PH 02	Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.
PH 03	Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.
PH 04	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.
PH 05	Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.
PH 06	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відобразити результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.
PH 07	Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.
PH 08	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
PH 09	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і

	математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Освітній процес забезпечують науково-педагогічні працівники – доктори наук, професори, кандидати наук, доценти, провідні наукові співробітники, науково-педагогічна діяльність яких відповідає Ліцензійним умовам.</p> <p>Науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію даної програми, мають відповідну базову освіту, необхідну кількість публікацій у виданнях Scopus, Web of Science, наукових фахових виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних).</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, відповідно до укладених графіків, проходять один раз на 5 років підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах, у тому числі й закордонних.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>У навчальному процесі використовуються: навчальні приміщення для проведення лекційних та практичних занять, аудиторії, оснащені мультимедійним обладнанням, спеціалізовані кабінети (аспірантська, кабінет КМЦ «Довіра»), методичний кабінет кафедри, де акумулюються наукові та навчальні видання, необхідні для самостійної роботи аспірантів, виконання власного наукового дослідження.</p> <p>До послуг здобувачів освіти третього освітньо-наукового рівня функціонують <i>центри</i>: забезпечення якості вищої освіти; професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання; <i>відділи</i>: аспірантури і докторантури, міжнародних зв'язків, методично-організаційний, редакційно-видавничий, працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг, запобігання та протидії корупції; науково-дослідний сектор, наукова бібліотека з читальним залом, психологічна служба, науково-дослідна лабораторія кафедри бізнес-економіки та адміністрування.</p> <p>Наявна соціально-побутова інфраструктура: гуртожитки, їдальня, актовий зал, спорткомплекс, стадіон, басейн, медпункт.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний сайт СумДПУ імені А.С. Макаренка https://sspu.edu.ua/ для ефективного здійснення навчальної, викладацької та науково-дослідної діяльності здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня містить:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - інформаційні електронні ресурси та сервіси Наукової бібліотеки (http://lib.sspu.edu.ua/), - офіційні сторінки наукових підрозділів університету (https://sspu.edu.ua/nauka), - навчально-методичне забезпечення освітнього процесу: освітньо-наукову програму, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін (https://fizmat.sspu.edu.ua/homepage/kafedry-kaf-beta)
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі договорів про співробітництво з вітчизняними університетами, додатково – за ініціативою аспіранта, що підтверджується документально.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі договорів про співробітництво з закордонними університетами, додатково – за ініціативою аспіранта, що підтверджується документально.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Здійснюється у межах ліцензованого обсягу спеціальності за умови успішної акредитації освітньо-наукової програми.

**2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми
та їх логічна послідовність**
2.1. Перелік компонентів ОНП

Код н/д	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Семестр	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти ОНП				
<i>Цикл загальної підготовки</i>				
ОК 1	Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти	1	3	залік
ОК 2	Академічна іноземна мова	2	5	екзамен
ОК 3	Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)	2	3	
ОК 4	Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях	2	3	залік
ОК 5	Теорія та методика викладання у вищій школі	4	3	залік
ОК 6	Управління науковими проектами	4	3	залік
Разом			20	
<i>Цикл професійної підготовки</i>				
ОК 7	Актуальні проблеми економічних досліджень	1	4	екзамен
ОК 8	Економіка та менеджмент знань	3	4	екзамен
ОК 9	Методологія наукового пошуку здобувача освіти	4	3	залік
ОК 10	Економіко-математичне моделювання та оптимізація бізнес-процесів	4	4	екзамен
ОК 11	Випереджаючий інноваційний розвиток	4	4	екзамен
Разом			19	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів			39	
Вибіркові компоненти ОП				
	Дисципліни за вибором	3	9	залік
		4	6	залік
Разом			15	
Практична підготовка				
ПП1	Асистентська практика	5	6	залік
Загальний обсяг практичної підготовки			6	
Загальний обсяг освітньої програми			60	
Підсумкова атестація				
ПА	Кваліфікаційна робота (дисертація)			

2.2. Вибіркова складова освітньо-наукової програми

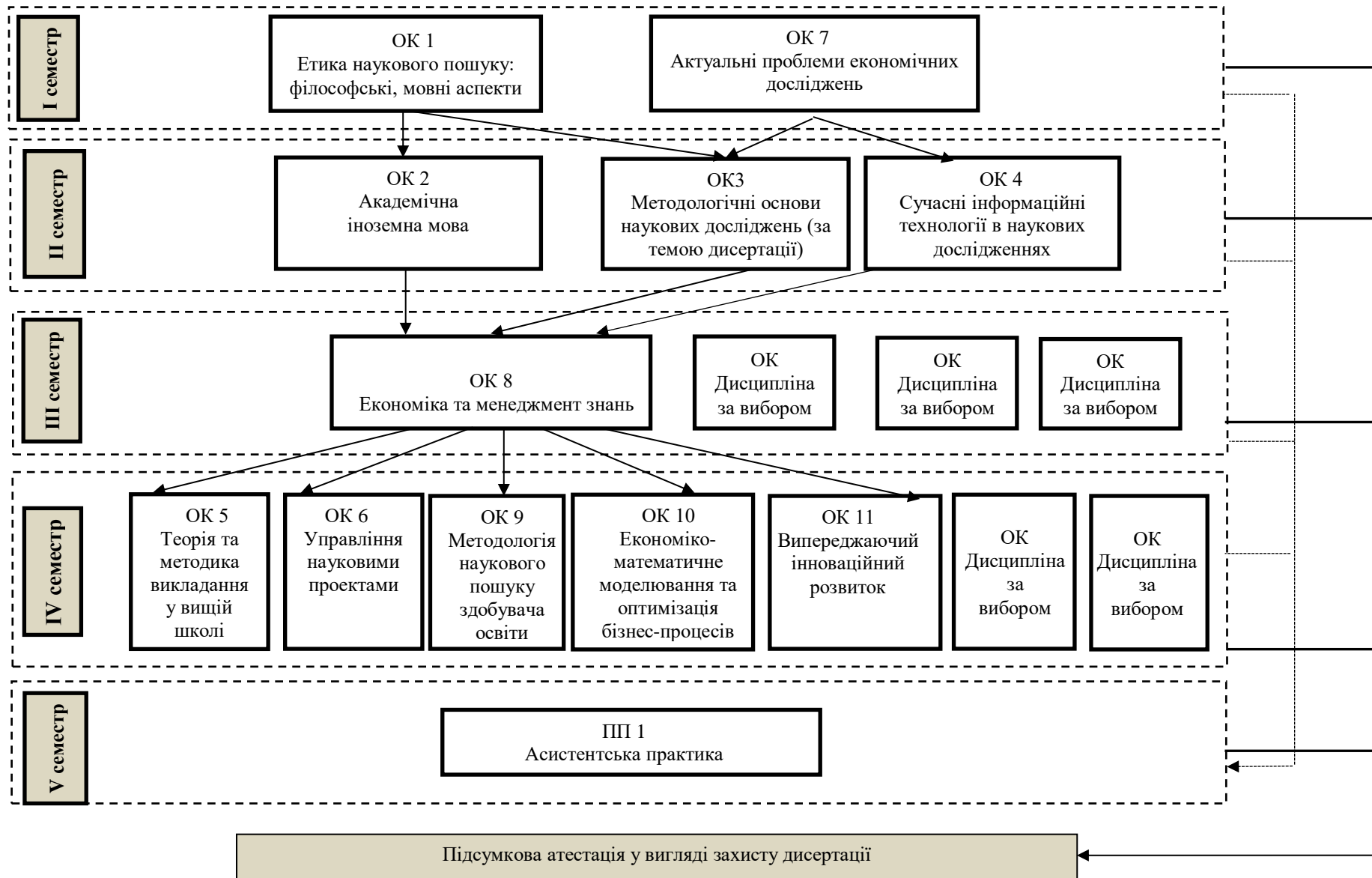
Вибіркова складова освітньо-наукової програми складається з 15 кредитів ЄКТС та входять до загального обсягу кредитів. Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта, крім обов'язкових складових, містить перелік дисциплін за вибором здобувача.

Варіативна складова містить міжгалузевий перелік дисциплін, що сприяє забезпеченню індивідуальної освітньої траєкторії аспіранта та дозволяє здобувачеві обрати дисципліни для вивчення, які найбільше відповідають їх науковим і професійним інтересам та потребам. Право на вибір навчальних дисциплін реалізується відповідно до Положень «Про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка», «Про аспірантуру та докторантуру», «Про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СумДПУ імені А.С.Макаренка».

Процедура вибору полягає в ознайомленні здобувача з переліком та анотаціями вибірових дисциплін, що є у вільному доступі.

2.3 Структурно-логічна схема ОНП

Послідовність вивчення компонентів ОНП

3. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти визначаються відповідно до Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти та статті 16 Закону України «Про вищу освіту». У Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка функціонує Центр забезпечення якості вищої освіти, головною метою діяльності якого є реалізації стратегічних цілей розвитку Університету щодо підвищення якості вищої освіти та освітньої діяльності, забезпечення відповідності рівня якості освітніх послуг вимогам стейкхолдерів.

Політика щодо забезпечення якості вищої освіти

Політика Університету щодо забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти спрямована на розвиток корпоративної культури та культури якості, яка включає пошук шляхів удосконалення якості та відображає взаємозв'язок між науковими дослідженнями та навчанням і викладанням. Відповідно до Політики Університету з якості основними стратегічними цілями системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти є: гарантування розробки якісних освітніх програм відповідно до національних та міжнародних освітніх стандартів, націлених на підготовку фахівців із відповідними компетентностями, з урахуванням широкого спектру освітніх потреб здобувачів вищої освіти та роботодавців; забезпечення якості освітньої діяльності Університету шляхом дотримання встановлених норм та процедур за підтримки і відповідальності усіх учасників освітнього процесу.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті будується відповідно до вимог Стратегії розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка на принципах та засадах:

- відповідності європейським та національним стандартам щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;
- академічної свободи та автономії Університету як відповідального за забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- усвідомлення всіма стейкхолдерами Університету відповідальності за якість освітньої діяльності та якість вищої освіти;
- визнання необхідності розроблення стратегії, політики та процедур забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Університету;
 - відкритості до нових знань та критики;
 - ініціативності;
 - лідерства та суспільної відповідальності;
 - взаємної вимогливості та довіри;
 - орієнтації на замовника;
 - системного та компетентнісного підходів;
 - студентоцентризму;
 - інтегративності;
 - співробітництва та залучення здобувачів вищої освіти, роботодавців, усіх зацікавлених сторін до процесу

забезпечення якості;

- відкритості, толерантності, прозорості, взаємної вимогливості та довіри на всіх етапах забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;

- комунікаційної підтримки, яка забезпечить зміну інформаційно-роз'яснювальної роботи на двосторонню комунікацію;

- прийняття управлінських рішень на основі аналізу своєчасної, повної та об'єктивної інформації;

- сповідування демократичного стилю керівництва;

- залучення персоналу до досягнення цілей Університету шляхом делегування більшої відповідальності на нижчі рівні управління;

- постійне навчання персоналу;

- управління освітньою діяльністю Університету та відповідними ресурсами як системою взаємопов'язаних процесів;

- постійне підвищення якості освіти, освітньої діяльності та системи управління якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти в Університеті.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Університету включає в себе наступні завдання:

- координація дій усіх суб'єктів освітнього процесу Університету;

- оптимальний розподіл повноважень;

- прозорість прийняття рішень на всіх управлінських рівнях;

- студентоорієнтоване навчання, викладання, оцінювання;

- формування здобувачами освіти власної траєкторії навчання, забезпечення реальної вибірковості навчальних дисциплін;

- рейтингова система оцінювання знань;

- регулярний збір, обробка інформації щодо якості навчання, викладання, наукових досліджень, викладацького складу, управлінських процесів, надання освітніх послуг засобами опитування здобувачів освіти, випускників і роботодавців, аналізу наукових публікацій тощо;

- регулярний перегляд, удосконалення, розробка і впровадження сучасних навчальних курсів та освітніх програм;

- формування методичних матеріалів щодо організації освітнього процесу;

	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу; • професійне зростання та підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників та інших співробітників Університету; • впровадження інноваційних технологій та методик викладання; • комунікація зі стейкхолдерами: Радою роботодавців, Наглядовою радою, органами державної влади та місцевого самоврядування, закладами освіти, громадськими організаціями, іншими партнерами.
Забезпечення якості розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та оновлення освітніх програм	<p>Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм здійснюється згідно з діючими нормативними документами в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.</p> <p>Перегляд освітньо-наукових програм здійснюється на основі аналізу задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти: можливості побудови індивідуальної освітньої траєкторії, дотримання академічних свобод в освітньому процесі, задоволеності якістю освітньої програми тощо; роботодавців: якості формування загальних та фахових компетентностей, актуальних та соціальних навичок (soft skills); інших стейкхолдерів.</p> <p>Для перегляду освітніх програм використовуються онлайн опитування, проведення дослідження фокус-групи, аналіз документів, аналіз ситуації, самооцінка робочою групою відповідно до вимог щодо структури та змісту освітньої програми.</p> <p>Питання, пов'язані з переглядом, удосконаленням, оновленням, створенням нових навчальних курсів та освітніх програм розглядаються спочатку на засіданнях кафедр із запрошенням членів експертних рад стейкхолдерів, здобувачів освіти, випускників щонайменше один раз на рік та вченої ради Університету. Кафедра може ініціювати такі розгляди за потреби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з власної ініціативи; - за результатами опитувань здобувачів освіти; - за рекомендацією експертних рад стейкхолдерів та Ради роботодавців Університету.
Забезпечення зарахування, досягнення, визнання та атестація	<p>Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених в Університеті процедур згідно з нормативними актами.</p> <p>Щорічне оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до визначених освітньою програмою форм</p>

здобувачів	<p>контролю, порядку оцінювання результатів навчання, що висвітлюється в робочих програмах навчальних дисциплін, робочих планах навчальних дисциплін, силабусах навчальних дисциплін, обліку результатів навчання, який ведеться з використанням програмного забезпечення корпоративної інформаційної системи управління (електронний журнал).</p> <p>Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється на основі 100-бальної накопичувальної бально-рейтингової системи.</p>
Забезпечення якості студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання	<p>Студентоцентроване навчання реалізується через організацію освітнього процесу, що передбачає заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу, створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії, побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу. Передбачає надання можливості вибору здобувачам вищої освіти змісту, темпу, способу та місця навчання, а також ґрунтується на реалістичності запланованого навчального навантаження.</p>
Забезпечення якості науково-педагогічних працівників	<p>Педагогічні та науково-педагогічні працівники Університету можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами, видами та в різних суб'єктів підвищення кваліфікації. Забезпечення підвищення кваліфікації відбувається за рахунок удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань з урахуванням вимог відповідного професійного стандарту (у разі його наявності, набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності та/або професії, та/або займаної посади, формування та розвитку цифрової, управлінської, комунікаційної, медійної, інклюзивної, мовленнєвої компетентностей тощо.</p> <p>Рейтингове оцінювання є одним із видів заохочення та оцінки діяльності науково-педагогічних працівників, який може органічно співіснувати з іншими прийнятими в університеті. Проведення рейтингової оцінки діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр, навчально-наукових інститутів та факультетів забезпечує ефективний моніторинг стану управління розвитком і</p>

	<p>підвищенням якості діяльності університету з врахуванням внеску в нього всіх науково-педагогічних працівників університету. Підсумкові рейтингові показники оцінки діяльності науково-педагогічних працівників за звітний період враховують: вчена рада університету та вчені ради навчально-наукових інститутів і факультетів при обранні на посади, переведення на нові посади; при поданнях на нагородження; присвоєнні почесних звань; при визначенні розміру матеріального заохочення. Рейтингове оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників університету базується на принципах об'єктивності, прозорості, гласності, професійної конкуренції, коректності. Визначення рейтингу науково-педагогічних працівників, кафедр, навчально-наукових інститутів, факультетів проводиться за бальною системою за підсумками навчального року та оприлюднюється у жовтні поточного року. Важливість кожного показника визначається його оцінкою в балах. Рейтингова оцінка діяльності науково-педагогічних працівників та навчальних структурних підрозділів проводиться за основними напрямками освітньої діяльності: навчальна, методична, наукова, організаційно-виховна.</p>
<p>Ресурсне забезпечення освітнього процесу (навчальні ресурси та підтримка здобувачів вищої освіти)</p>	<p>Заклад вищої освіти забезпечує освітній процес необхідними та доступними ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) та здійснює відповідну підтримку здобувачів. У процесі планування, розподілу й наданні навчальних ресурсів і забезпечення підтримки здобувачів вищої освіти враховуються їх потреби та принципи студентоцентрованого навчання.</p> <p>Організаційно-методична підтримка самостійної роботи здобувачів вищої освіти полягає в розробці методичних, дидактично-інструктивних матеріалів, наданні можливості формувати, закріплювати, поглиблювати й систематизувати отримані під час аудиторних занять знання та вміння, здійснювати самопідготовку й самоконтроль, опанування освітньо-наукової програми.</p>

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p> <p>Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради для захисту дисертаційного дослідження.</p> <p>Обов'язковою умовою допуску до захисту дисертації є попереднє її обговорення на розширеному засіданні випускової кафедри та повне виконання аспірантом його індивідуального плану навчально-наукової роботи.</p> <p>Звітування здобувачів про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи проводиться 2 рази на рік на засіданні випускової кафедри.</p>
Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи	<p>Вимоги до структури та правил оформлення змісту дисертації визначаються Положенням про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 р.) та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 4 від 28 листопада 2022 року).</p> <p>Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається під час розширеного засідання випускової кафедри.</p> <p>Дисертація перевіряється на плагіат. Дисертаційна робота та анотація розміщуються на сайті закладу вищої освіти.</p>

<p>Вимоги публічного захисту</p>	<p>до</p> <p>Вимоги щодо процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою КМУ № 44 від 12 січня 2022 р., Положенням про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 р.) та Процедурою публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 року).</p> <p>Публічний захист дисертації проводиться на засіданні спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, яка створюється для разового її захисту. Захист дисертації має характер відкритої наукової дискусії, у якій зобов'язані взяти участь голова та члени ради, а також за бажанням присутні на засіданні. Засідання ради вважається правоможним у разі участі в ньому та голосуванні повного складу ради. Ступінь доктор філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем відповідної освітньо-наукової програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p>
---	--

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	OK11	ПП1	ПА
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1			+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК2			+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК3	+	+			+	+	+				+	+	+
ЗК4				+	+	+	+	+	+		+	+	+
ЗК5	+		+		+	+	+	+	+	+		+	+
СК1			+			+	+	+	+	+	+	+	+
СК2	+	+			+	+		+				+	+
СК3			+	+			+		+	+		+	+
СК4					+							+	+
СК5			+			+	+		+		+	+	+
СК6				+		+				+	+	+	+
СК7						+	+	+				+	+

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН) відповідними компонентами освітньої-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	OK11	ПП1	ПА
РН 01			+			+	+	+	+		+	+	+
РН 02			+			+	+	+	+		+	+	+
РН 03			+				+	+	+	+	+	+	+
РН 04				+						+		+	+
РН 05						+	+	+		+	+	+	+
РН 06	+	+			+							+	+
РН 07	+				+							+	+
РН 08							+	+	+			+	+
РН 09			+	+			+			+		+	+